

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยหัวหน้ากลุ่มสาระโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำการบริหารงานของผู้ได้รับแบบสอบถามคืนมา 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.09 บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลของโรงเรียนเครื่องมือนี้ผู้วิจัยได้นำไปหาความเที่ยงตรง โดยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านพิจารณาเพื่อให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองใช้กับหัวหน้ากลุ่มสาระที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ปรากฏว่าแบบสอบถามที่วัดภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง $r = .21$ ถึง $r = .85$ และมีค่าความเชื่อมั่นรายด้านระหว่าง $\alpha = .71$ ถึง $\alpha = .95$ และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ $\alpha = .96$ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple Correlation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นแบบภาวะผู้นำแบบปฏิรูป อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามอายุของบริหาร โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการบริหารแบบวางแผนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทั้งโดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามอายุของบริหาร ทั้งโดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก จำแนกตามวุฒิการศึกษา ทั้งโดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. ภาวะผู้นำของบริหาร แบบปฏิรูปด้านความเสมอภาค และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา สามารถพยากรณ์ และส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบ ในการศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย และคำถามในการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก เป็นแบบภาวะผู้นำแบบปฏิรูปและอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผลจากการปฏิรูปการศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเองโดยการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่น เพื่อเตรียมความพร้อมเข้ารับการประเมินภายนอกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 นอกจากนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหารองค์การให้บรรลุเป้าหมาย ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งต้องปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป เพื่อเป็นกระบวนการที่จะนำองค์การไปสู่การบรรลุเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ เกตุรา (2546, หน้า 64) ได้ทำการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีภาวะผู้นำโดยรวมเชิงปฏิรูปอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของปาลิกา นิธิประเสริฐกุล (2547, หน้า 87) ได้ทำการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเชิงปฏิรูปทุกแบบอยู่ในระดับมากด้วยเหตุผล ดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำแบบ แลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์และภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ทั้งโดยรวมและทุกด้าน อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะใช้กลยุทธ์ ในการดำเนินงานมีความสามารถเข้าใจในระบบงานมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักจัดลำดับความสำคัญให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีแนวคิดที่หลากหลาย และสามารถปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ

สูงขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อองค์การซึ่งสอดคล้องกับสุพจน์ อินทนาม (2542, หน้า 79) กล่าวว่า ผู้บริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องตื่นตัวและหยั่งรู้ในสถานการณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และพัฒนาระบบงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวัฒนา พวงสวัสดิ์ (2541, หน้า 229) พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิกา นิธิประเสริฐกุล (2547, หน้า 87) พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาภาคตะวันออก โดยรวมด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ด้านความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่บีบบังคับได้อย่างดี และด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

สำหรับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาในทุกด้านเพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริงโดยพยายามสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายเกี่ยวกับโครงสร้างของการบริหารโรงเรียน นโยบายในการจัดการศึกษา เพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตลอดจนพัฒนาความรู้ ความสามารถ มีจริยธรรม คุณธรรมที่เหมาะสม โดยนำไปประยุกต์ใช้อบรมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาด้วย แต่ในปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงมากจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับค่านิยมของ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนเทคโนโลยีและสังคมแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีการใช้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น การปรับทัศนคติทางบวกค่อนข้างทำได้ยากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 117) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า ความสำเร็จในการผลิตนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง

3. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก จำแนกตามอายุของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นด้านการบริหารแบบวางเฉย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอายุเป็นเงื่อนไขภายในของแต่ละบุคคลที่มีผลต่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เนื่องจากเมื่อบุคคลมีอายุมากขึ้นระดับวุฒิภาวะก็จะเจริญเพิ่มมากขึ้น ความคิดความอ่าน

จะมีความรอบคอบ มองปัญหาได้ชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริงมากขึ้น ความคิดและการกระทำ จะค่อยเป็นค่อยไปตามวัย (ทัศนา บุญทอง, 2529, หน้า 190) และจะเพิ่มความรอบคอบในการตัดสินใจ ที่จะทำงานให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน และความสามารถบางอย่างเรียนรู้ได้ระหว่างที่อยู่ใน วัยต่าง ๆ (สมยศ นาวิการ, 2524, หน้า 141) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาดา วุฒิสิริ (2537, หน้า 84) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุน้อยมีระดับความเครียดในการปฏิบัติงานต่ำกว่าผู้บริหาร โรงเรียนที่มีอายุน้อย ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีอายุน้อย โดยรวม ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านความสนใจ ด้านการคล้อยตาม ด้านการมุ่งความ สัมพันธ์เป็นรายบุคคล และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

สำหรับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามอายุของผู้บริหาร ด้านการบริหาร แบบวางแผนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารอายุน้อย และอายุมากจะใช้ภาวะผู้นำแบบวางแผนน้อยที่สุดเหมือนกัน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารอายุน้อยและอายุมากจะใช้ภาวะผู้นำแบบวางแผน โดยมีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะผู้นำแบบอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์ จะต้อง สร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่นำแนวคิดใหม่ๆ ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อพัฒนา คุณภาพโรงเรียนด้านต่าง ๆ และผู้บริหารต้องมีการพัฒนาบุคลากรขององค์กรให้มีความรู้ที่มีอยู่ พัฒนาองค์การให้เดินไปข้างหน้า (สงบ ประเสริฐพันธ์, 2543, หน้า 90) ฉะนั้น ผู้บริหารปัจจุบัน จึงไม่ค่อยนิยมใช้ภาวะผู้นำแบบวางแผน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย นพรัตน์ (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนพบว่าหัวหน้า กลุ่มสาระที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันรับรู้ภาวะผู้นำของการบริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน มัธยมศึกษา จำแนกตามอายุของผู้บริหารด้านการบริหารแบบวางแผน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ

4. จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ภาคตะวันออก โดยรวมและทุกด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารที่มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรีกับผู้บริหาร ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงปริญญาตรี ต่างต้องมีการปรับเปลี่ยนบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพทาง สังคมและเศรษฐกิจ ประกอบกับทางราชการให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน ของผู้บริหารและครู เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา ฉะนั้น ผู้บริหารไม่ว่ามีวุฒิทางการศึกษา

ได้ก็ตาม จำเป็นต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ เข้ารับการอบรมสัมมนาให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ สามารถนำมาใช้ได้จริงในการบริหารงาน และจากผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร ที่มีวุฒิปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี การบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ สงบ ประเสริฐพันธ์ (2543, หน้า 90) กล่าวว่า ผู้บริหารยุคปัจจุบันจะต้องสร้างภาพพจน์ใหม่ให้เป็น ผู้นำทางวิชาการ มีหน้าที่นำแนวคิดใหม่ ๆ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนด้านต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งผู้บริหารยังมีการพัฒนาบุคคลของ องค์การให้นำความรู้ที่มีอยู่พัฒนาองค์การให้เดินไปข้างหน้า ตามวิสัยทัศน์ที่มีอยู่ร่วมกันที่แต่ละคน จะเรียนจากกันและกันและรู้ร่วมกันกลายเป็นความรู้ขององค์การ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงาน วิจัยของ สุนทร วิเศษศรี (2540, หน้า 98) พบว่าศึกษาธิการจังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี กับวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีพฤติกรรมการทำงานไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผล ทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมและทุกด้านจำแนกตามวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน

5. จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตะวันออก โดยรวม และทุกด้านจำแนกตามอายุของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารที่มีอายุน้อยและอายุมากต้องผ่านการคัดเลือก การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้กำหนดคุณสมบัติของ บุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนได้ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ในการบริหารงานซึ่งประสบการณ์ทำให้นุคคลมีโอกาสดูได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหา ได้ชัดเจน ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะ และทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน (สกลพร สังวรกาญจน์, 2529, หน้า 19) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย นพรัตน์ (2540) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 ซึ่งพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันรับรู้ประสิทธิผลโรงเรียน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก โดยรวมและจำแนกตามอายุของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก โดยรวมและจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการสมัยใหม่ ความทันสมัยของเทคโนโลยี รวมถึงกระแสข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยทำให้ผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษามีโอกาสได้รับรู้และศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา อีกทั้งผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา

มีโอกาสดำเนินการและศึกษาหาความรู้ตลอดเวลาอีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนได้รับการอบรมก่อนเข้ารับตำแหน่ง ได้รับรู้ความเข้าใจสภาพงานในหน้าที่ความรับผิดชอบและหลักการบริหารงานเป็นอย่างดี ทำให้เข้าใจบทบาทของตนเองทั้งศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย นอกจากนี้ในการประชุมประจำเดือนในระดับจังหวัดจะมีการรับข้อมูลข่าวสาร กฎระเบียบ และแนวนโยบายที่ทันสมัย นอกจากนี้ผู้บริหารยังได้มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบอยู่เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยผู้บริหารโรงเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้นำในการบริหารงานของตนให้เหมาะสมกับงานและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมได้เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529, หน้า 117) กล่าวว่า การรับรู้โดยบุคคลที่ไม่แตกต่างกันย่อมมีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน โดยเฉพาะงานบริหารนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนทร วิเศษศรี (2540, หน้า 98) พบว่าศึกษาธิการจังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีกับวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีพฤติกรรมการทำงานไม่แตกต่างกัน ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและจำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานปกครอง ผู้ได้บังคับบัญชาซึ่งต้องเน้นทั้งคนและงาน ถูกกระบวนการบริหารจะต้องมีบทบาทของภาวะผู้นำของผู้บริหารมาเกี่ยวข้องตั้งแต่การสร้างสรรค์ฯ นิเทศงานต่าง ๆ มีการจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการใช้แรงเสริมเพื่อให้เกิดกำลังใจและมีการให้ความใกล้ชิดสนิทสนม และมีการพิจารณาเรื่องการให้ผลตอบแทนในการปฏิบัติงานอย่างยุติธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการส่งเสริมสร้างให้เกิดขวัญ กำลังใจในการทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, หน้า 373) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการหรือความพึงพอใจในการทำงานของครูหรือขวัญของสมาชิกโรงเรียนดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเบเนดโต (Benedetto, 1988, p. 2037-A) ที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กเซลลี (Ghiselli, 1971, pp. 39-94) ได้ทำการวิจัยพบว่า ความสามารถในการบริหารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการปฏิบัติงาน 7 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสั่งการ ความรอบรู้ ความมั่นใจในตนเอง ความสามารถในการตัดสินใจ ความต้องการความสำเร็จในอาชีพ ความต้องการความสำเร็จในชีวิต

และความไม่ผูกติดกับตำแหน่ง และสอดคล้องกับ อำนวย ชัยคันคร (2544, หน้า ๖) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) พบว่าภาวะผู้นำเปลี่ยนสภาพและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนอย่างมาก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

8. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบปฏิรูป ด้านความเสนาหา และด้านการกระตุ้น การใช้ปัญญา สามารถพยากรณ์และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านความเสนาหาเป็นตัวแปรย่อยของภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนและเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผลที่สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 35.60 ซึ่งในการทำงานต่าง ๆ ภายในองค์กรให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้ภาวะผู้นำที่แสดงออกและสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา เกิดความรู้สึกสนับสนุน รักใคร่ เลื่อมใส โน้มน้ำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ การที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีพฤติกรรมปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลหรือไม่ มีสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ ทักษะ หรือความรู้สึกที่มีต่อสภาพการทำงาน เพราะหากผู้ใต้บังคับบัญชา มีทักษะ หรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่องานที่ทำ และสภาพหรือบรรยากาศในการทำงานไม่เอื้ออำนวย ประสิทธิภาพของงานหรือองค์กรก็จะไม่เกิดขึ้น จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำแบบปฏิรูป ด้านความเสนาหาอยู่ในระดับมากนั้น จะมีผลทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนจะเป็นผู้มีความเสียสละ กําลังกาย กําลังใจ มีอุดมคติในการเป็นครู มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการทำงาน เพื่อที่จะพัฒนาความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีทัศนคติทางบวกมีความสามารถแก้ปัญหา และสามารถปรับและพัฒนาโรงเรียนได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็คือประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 22) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายหรือพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ สมพงษ์ธรรม (2538, หน้า 322) ที่พบว่า การหาตัวทำนายที่ดีในการทำนายประสิทธิผลขององค์กร สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดด้านความสามารถในการผลิต คือ ภาวะผู้นำด้านการสร้างบารมี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวันชัย นพรัตน์ (2540, หน้า 138) ที่พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านความมีบารมีสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำของ

ผู้บริหารแบบปฏิรูปด้านความสนใจ สามารถพยากรณ์ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกได้

สำหรับภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบปฏิรูปด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา สามารถพยากรณ์ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกได้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา เป็นตัวแปรย่อยของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอีกตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน และเป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิผลที่สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 38.20 ซึ่งการกระตุ้นการใช้ปัญญาเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในอดีต โดยใช้ความคิดในการป้องกันปัญหามากกว่าแก้ปัญหาให้ความคิดในการวิเคราะห์การนำไปใช้การตีความ และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบสและอวอลิโอ (Bass & Avolio, 1990, p. 15 อ้างถึงใน วันชัย นพรัตน์ 2540, หน้า 156) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารจะสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ หรือคิดสิ่งแปลกใหม่เพื่อที่จะบรรลุในการกิจประจำวันของพวกเขา อย่างเช่น ครูใหญ่อาจให้กลุ่มเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ต่อโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดโครงการทางการศึกษาที่แปลกใหม่จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำแบบปฏิรูปด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในระดับมากนั้น ผู้ใต้บังคับบัญชาจะได้รับการพัฒนาด้านแนวคิด และวิธีการปรับสื่อการเรียนการสอนแบบใหม่ ซึ่งทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 221) ที่พบว่า ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ สมพงษ์ธรรม (2538, หน้า 322) ที่พบว่า การหาตัวทำนายที่ดีในการทำนายประสิทธิผลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ด้านการประสานงานคือ ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย นพรัตน์ (2540, หน้า 138) ที่พบว่าตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงส่งผลทำให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบปฏิรูปด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาสามารถพยากรณ์ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออกได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก รายด้านและรายข้อการบริหารแบบวางแผน รายข้อด้านการให้รางวัล ตามสถานการณ์ รายข้อด้านความสนใจ รายข้อด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล และ

รายชื่อด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรตระหนักและเห็นความสำคัญในการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาวะผู้นำ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารในระดับสูงที่เกี่ยวข้อง ควรใช้เป็นข้อมูลเพื่อการประชุมอบรม และสัมมนา

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก ควรนำไปปรับปรุงภาวะผู้นำของตน โดยเฉพาะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และด้านการบริหารแบบวางเฉยให้เหมาะสมกับสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

1.3 ผู้บริหารควรตระหนักถึงความเหมาะสมในการให้การสนับสนุนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ได้บังคับบัญชา

1.4 ผู้บริหารควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการมอบหมายงานให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา

1.5 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาวิเคราะห์ตนเองในเรื่องความมีศักยภาพก่อนให้ข้อเสนอแนะ

1.6 ผู้บริหารควรให้ความสนใจสนับสนุนการพัฒนาตนเองของผู้ได้บังคับบัญชาแต่ละคนตามความสามารถ

1.7 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูรู้วิธีการคิด วิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ความสามารถ วิธีแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ

2. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก รายชื่อด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รายชื่อด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก และรายชื่อด้านความสามารถในการแก้ปัญหาในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนดังนี้

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารให้นักเรียนเป็นคนมีคุณภาพ จริยธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักพัฒนาตนเอง และมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา

2.2 ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ครูผู้สอนประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนสอนทุกครั้ง

2.3 ในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นเอาใจต่อการเรียน และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน

2.4 ในการแก้ปัญหาในโรงเรียน ผู้บริหารควรแก้ปัญหาโดยเน้นการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ศึกษาการพัฒนาตนเองและการมีวินัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก
2. การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวงเวียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตภาคตะวันออก